

SPIS TREŚCI

Przedmowa (<i>Szczepan Wierchosławski, Przemysław Olstowski</i>)	7
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE	
Rozdział I. Charakterystyka źródeł i stanu badań do dziejów województwa pomorskiego (<i>Przemysław Olstowski</i>)	11
1. Źródła archiwalne	11
2. Źródła drukowane i druki współczesne	14
3. Stan badań	24
3.1. Uwagi ogólne	24
3.2. Problematyka prawnoustrojowa	28
3.3. Stosunki gospodarczo-społeczne	30
3.4. Stosunki polityczne	32
3.5. Stosunki narodowościowe i wyznaniowe	36
3.6. Kultura, życie umysłowe, oświata i szkolnictwo	39
Rozdział II. Od rewolucji listopadowej do wprowadzenia administracji polskiej (1918-1920) (<i>Mieczysław Wojciechowski</i>)	48
Rozdział III. Podziały terytorialne i organizacja administracji w województwie pomorskim (1920-1939) (<i>Stanisław Salmonowicz</i>)	70
1. Uwagi wstępne	70
2. Podziały terytorialne województwa	72
3. Administracja państwowa	74
4. Organa administracji niezespolonej	81
5. Organizacja wymiaru sprawiedliwości	82
6. Samorząd terytorialny	83
7. Samorzady korporacyjne, zawodowe i gospodarcze	86
Rozdział IV. Stosunki ludnościowe w województwie pomorskim (<i>Przemysław Olstowski</i>)	88
1. Uwagi wstępne	88
2. Liczba i rozmieszczenie ludności. Gęstość zaludnienia	92
3. Stosunki narodowościowe, językowe i wyznaniowe	101
4. Ruch ludności	113
5. Struktura płci, wieku, stanu cywilnego i wykształcenia	126
6. Struktura społeczno-zawodowa ludności	131
7. Tabele statystyczne	139
Rozdział V. Gospodarka Pomorza Nadwiślańskiego (przemysł, rzemiosło, handel, gospodarka morska) w Drugiej Rzeczypospolitej (<i>Ryszard Sudziński</i>)	149
1. Bilans otwarcia	149
1.1. Dziedzictwo pruskiego panowania i pierwszej wojny światowej	149
1.2. Czynniki warunkujące rozwój gospodarczy Pomorza w Drugiej Rzeczypospolitej	154
1.3. Etapy i kierunki kapitalistycznej industrializacji Pomorza w Polsce międzywojennej	158
2. Przekształcenia strukturalne w przemyśle pomorskim w Drugiej Rzeczypospolitej	167
2.1. Charakterystyka przemysłu w ujęciu gałęziowym i branżowym	167
2.1.1. Przemysł rolno-spożywczy	168
2.1.2. Przemysły maszynowy, metalowy i elektrotechniczny	171
2.1.3. Przemysł chemiczny	174
2.1.4. Gałęzie i branże związane z urbanizacją – przemysły: drzewny, budowlany, mineralny, energetyczny	176
2.1.5. Przemysły papierniczy i poligraficzny	179

2.1.6. Przemysły włókienniczy, konfekcyjny i skórzany	181
2.2. Struktura wielkościowa przemysłu pomorskiego (na podstawie stopnia koncentracji zakładów i zatrudnienia)	183
2.3. Struktura przestrzenna	190
2.4. Struktura narodowościowa	191
3. Charakterystyka skupisk przemysłowych Pomorza Nadwiślańskiego	196
3.1. Główne ośrodki przemysłowe	196
3.1.1. Grudziądz	196
3.1.2. Toruń	201
3.1.3. Starogard Gdański	207
3.2. Skupiska przemysłowe na bliskim pograniczu polsko-niemieckim	209
3.2.1. Charakterystyka ogólna	209
3.2.2. Pogranicze Pomorza z Prusami Wschodnimi	210
3.2.3. Pogranicze Pomorza z Rzeszą Niemiecką	212
3.3. Inne rejony inwestowania przemysłowego w województwie pomorskim	213
3.4. Ważne ośrodki przemysłowe na obrzeżach Pomorza Gdańskiego	217
3.4.1. Bydgoszcz	217
3.4.2. Elbląg	224
4. Finansowanie i rentowność produkcji przemysłowej	225
4.1. Kredytowanie przemysłu	225
4.2. Rentowność przedsiębiorstw	228
5. Technika i technologia produkcji, warunki pracy i płace	229
5.1. Postęp techniczny	229
5.2. Nowe źródła energii	233
5.3. Warunki pracy	235
5.4. Płace	237
6. Rynki zaopatrzenia i zbytu produkcji przemysłowej	238
6.1. Możliwości surowcowe Pomorza	238
6.2. Lokalny i krajowy rynek zbytu	239
6.3. Struktura pomorskiego eksportu	241
6.4. Transport i komunikacja	243
7. Rzemiosło i handel	245
7.1. Rzemiosło	246
7.2. Handel	250
7.3. Szkolnictwo zawodowe	253
8. Gospodarka morska Drugiej Rzeczypospolitej	254
8.1. Koncepcje zagospodarowania polskiego wybrzeża	254
8.2. Gdynia – rozwój cywilizacyjny portowego miasta	258
8.2.1. Etapy budowy portu	258
8.2.2. Uprzemysłowienie wokół portu	263
8.2.3. Ustrój administracyjny portu	266
8.2.4. Rola portu gdyńskiego w handlu morskim Rzeczypospolitej	268
8.2.5. Rozwój i przekształcenia strukturalne organizmu miejskiego	270
8.3. Inne dziedziny polskiej polityki i gospodarki morskiej	276
8.3.1. Przemysł okrętowy	276
8.3.2. Flota handlowa i pasażerska	278
8.3.3. Rybołówstwo morskie	280
9. Problemy społeczne związane z cyklami koniunkturalnymi w gospodarce Pomorza	281
Rozdział VI. Rolnictwo w województwie pomorskim w okresie międzywojennym (Tomasz Łaszkiwicz)	294
1. Struktura agrarna województwa pomorskiego	294
2. Reforma rolna w województwie pomorskim	296
3. Cykle koniunkturalne w rolnictwie po I wojnie światowej	303
3.1. Powojenny kryzys w rolnictwie (1920-1924)	303

3.2. Poprawa koniunktury gospodarczej w latach 1924-1929	305
3.3. Wielki kryzys ekonomiczny w rolnictwie (1929-1935)	305
3.4. Okres 1936-1939	307
4. Obciążenia kredytowe i podatkowe	308
5. Produkcja rolna w województwie pomorskim	310
5.1. Produkcja roślinna	310
5.2. Hodowla zwierzęca	313
5.3. Rybołówstwo	319
5.4. Gospodarka leśna	320
6. Organizacje rolnicze	321
7. Pomorska Izba Rolnicza	329
WOLNE MIASTO GDAŃSK	
Rozdział VII. Charakterystyka źródeł i stanu badań nad dziejami Wolnego Miasta Gdańska (<i>Andrzej Romanow</i>)	332
Rozdział VIII. Struktura administracyjna i status prawny (<i>Marek Andrzejewski</i>)	339
1. Geneza Wolnego Miasta Gdańska	339
2. Status Wolnego Miasta Gdańska	340
3. Ustrój społeczno-polityczny Wolnego Miasta Gdańska	342
4. Liga Narodów i jej przedstawiciele w Wolnym Mieście Gdańsku	344
5. Komisarze Generalni RP i Niemiecki Konsulat Generalny	345
Rozdział IX. Terytorium, stosunki demograficzne, narodowościowe i wyznaniowe. Podziały społeczno-zawodowe i warunki bytu (<i>Andrzej Romanow</i>)	348
1. Granice i terytorium Wolnego Miasta Gdańska	348
2. Obraz demograficzny Wolnego Miasta Gdańska	350
2.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia	350
2.2. Ruch naturalny ludności	353
2.3. Struktura stanu cywilnego	355
2.4. Struktura płci i wieku	356
2.5. Struktura narodowościowa i wyznaniowa	358
2.5.1. Struktura narodowościowa	358
2.5.2. Podziały wyznaniowe	360
3. Podziały społeczno-zawodowe i sytuacja na rynku pracy	362
3.1. Ludność polska w strukturze społeczno-zawodowej WM Gdańska	367
4. Warunki życia mieszkańców	368
4.1. Sytuacja mieszkaniowa	368
4.2. Zdrowotność mieszkańców	371
4.3. Ważniejsze problemy gospodarki komunalnej i warunki bytowe ludności	373
Rozdział X. Gospodarka i społeczeństwo (<i>Bolesław Hajduk</i>)	380
1. Podstawy prawno-organizacyjne funkcjonowania gospodarki	380
2. Centralne i samorządowe instytucje zarządzania gospodarką	382
3. Problemy walutowe, finansowe i bankowość	384
4. Port	390
5. Handel wewnętrzny i zagraniczny	395
6. Wytwórczość	400
6.1. Przemysł	400
6.2. Rzemiosło	403
7. Żegluga morska i rzeczna	405
8. Rybołówstwo	409
9. Rolnictwo	412
Indeks nazwisk (<i>Tomasz Krzemiński</i>)	417
Indeks nazw geograficznych (<i>Tomasz Krzemiński</i>)	424
Spis ilustracji	431